

BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINI TARBIYALASHDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING O'RNI

Rajabova Iroda Ilhom qizi

Axborot texnologiyalari va menejment universiteti

Annotatsiya: maqolada bolalar jurnalistikasi va matbuotining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuri, ijtimoiy, siyosiy ongini mustahkamlashda OAVning o'rni va ahamiyati haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: OAV, axborot, media, matbuot, telekommunikatsiya, radio, televideniye, intellekt

Annotation: The article discussed the role and importance of children's journalism and the beginning of the beginning of children's journalism and the beginning of the start classian students.

Keywords: Media, Information, Media, Press, Telecommunications, Radio, TV, Intelligure

Аннотация: Детская журналистика и начало педиатрической журналистики, а также задача и значение учащихся начальных классов.

Ключевые слова: СМИ, информация, средства массовой информации, пресса, телекоммуникации, радио, телевидение, сознание

Barcha zamonlarda ham davr shiddat bilan rivojlangan. Bugunning bolalari kechagidan farq qilishgan. Ularning yashash tarzidan tortib, o'y-u fikrlari, orzulari, hatto muammolari ham yangilanib boravergan. Bularning barchasi globallashuv, axborotlarning tez suratlarda almashuvi evaziga bo'ladigan jarayonlardir. Shubhasiz, yosh-u qari, jumladan, bolalarning ham yangicha fikrlab, zamon bilan hamnafas bo'lishi quvonarli hol, shu bilan birga globallashuv natijasida kirib kelayotgan yangi axborot texnologiyalari va axborot xurujining salbiy oqibatlari ularga ham o'z ta'sirini ko'rsatayotgani ko'ngilni xira qiladi.

Shu ma'noda istiqloлга erishgach, xalqning boy intellektual merosi va umumbashariy qadriyatlariga tayangan zamonaviy madaniyat, iqtisodiyot, fan, texnika va texnologiyalarning yutuqlari asosida kadrlar tayyorlashning mukammal dasturi yaratildi. Bugungi kungacha bolalarga chet tillarni, xoreografiya, tasviriy va musiqa san'ati, kompyuter savodxonligi asoslarini o'rgatuvchi maxsus maktablar hamda maktabgacha tarbiya muassasalari guruhlarini tashkil etilgan. Bu borada O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni dasturulamal bo'lmoqda.

Bolalar nashrlari qanchadan-qancha shoir-u yozuvchilarni, olimlarni, tarjimonlarni yetishtirib chiqarishda ilk qadam bo'la olgan. Bolalarning dunyoqarashini shakllantirishda, aql va idrokini takomillashtirishda, ular ongida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdirishda, milliy urf-odatlar, an'analar ruhida

tarbiyalashda bolalar matbuotining o`rni beqiyosdir. Bolalarga mo`ljallangan OAV auditoriyasini aynan bolalar tashkil qiladi. U bolalar dunyoqarashini o`stirishga, tafakkurini shakllantirishga, ma`naviy, axloqiy, tarbiyaviy masalalarga qaratilgan tahliliy maqolalarni berib yosh avlodni bolalar matbuoti bilan bog`lashga xizmat qilgan. Shu orqali o`z atrofida ijodkor yosh avlodni yig`a bilgan. Ularni jamoa sifatida bir maqsad sari shakllantirishga undagan.

Bolalar gazetasi va jurnallaridagi badiiy va axborot beruvchi lavhalar qisqa, lo`nda va qiziqarli voqealarga boyligi bilan ajralib turadi. Boshlang`ich sinf o`quvchilari OAVning deyarli barcha tizimidan, aytaylik, tele-radio dasturlari hamda gazeta-jurnallaridan birdek keng foydalanadi. 1-sinfdanoq o`quvchilarni bunga o`rgatishda oqituvchining roli katta. Chunki, avvalo sinfda va sinfdan tashqari o`qish darslarida OAVning eng yaxshi namunalarini birgalikda o`rganish, intellektual mashqlardan darsda foydalanish samarali natija beradi. Shuningdek, matbuot nashrlariga bolalarning o`zlari xat, xabar, hikoya va she`r yozishlariga yordam berish orqali OAV qiziqish uyg`otish mumkin. Aytish joizki, OAV barcha sohada o`qituvchiga ko`makdosh bo`la oladi.

Binobarin, mustaqillik yillarida ommaviy axborot vositalari xususan bolalar nashrlarining soni ham ko`payib bordi. Bugungi kunda bolalarga mo`ljallangan bir qancha gazeta va jurnallar faoliyat ko`rsatadi: jumladan, “Bilimdon”, “Baxtli bolajon”, “Bolajon aybolit”, “Bola va zamon”, “Bulbulcha”, “Znayka”, “Kelajak avlod”, “Kelajak ovozi”, “Gulxan” kabi davriy bolalar nashrlari, “Bolalalar adabiyoti” audio jurnali, “Bolajon” teledasturi ko`rsatuvlarining auditoriyasi, muxlisi va kuzatuvchilari asosan boshlang`ich sinf o`quvchilari, desak yanglishmaymiz.

Bolalik inson umrining eng tiniq, beg`ubor, dunyoni, atrof-muhitni qabul qilishga tashna, hayratga boy, g`oyat qiziquvchan, ko`rgan - eshitganlarini xotirada saqlab qolishda betakror fasldir. Bu hayrat faslida o`qib o`rganish, qiziqish, har tomonlama bilimni yuksaltirish jami bilganlarini xotirada muhrlash ishtiyoji kuchli bo`ladi. Ayniqsa, boshlang`ich sinf o`quvchilarining dunyoqarashi shakllanishida, intellektual va badiiy salohiyatini oshirishda “G`uncha” jurnalining alohida o`rni bor.

Bolalar gazetalarida chop etilgan maqolalarning tili va uslubini tanlangan ob`yektlar misolida tahlil qilgan holda bugungi matbuot hech qachon taraqqiyotdan, yuksalishdan ortda qolmasligi kerak, degan xulosaga kelamiz. Sababi, bugunning bolasi har kuni bir yangilikka duch keladi. U televizordan tashqari kompyuter, uyali telefon singari eng so`nggi zamonaviy vositalar ichida o`ralashib qolib ketmoqda. Uni matbuot olamiga qaytarish oson kechmaydi. Agarda matbuot o`sha texnik vositalardan ko`ra qiziqarli bo`lsa, bolalarning orzu istaklariga hamohang kelsagina, ularning ehtiyojlarini qondirish mumkin. Bir tomondan bolalar nashrlarining ko`paygani yaxshi.

O`shanda ular orasida sog`lom raqobat vujudga keladi. Endi ulg`ayib kelayotgan bola ham ko`p xislatlarni kattalardan o`rganadi. Katta bo`lgani sari o`zining mustaqil

yo'lini tanlaydi. OAV "qozoni" ga tushgan nashrlar ham kelajakda haqiqiy bolalar nashriga aylansa ajabmas. Bolalar nashrlarini o'qilishli va ommabop bo'lishiga nafaqat uni boshqaruvchi bosh muharrir yoki ijodiy xodimlar, balki ijod dunyosiga endigina qadam qo'ygan yosh avlodning o'rnini yuqori. Zero, yosh avlod ma'naviy kamolotini ta'minlashning asosiy vositalaridan biri - bu bolalar nashrlaridir.

Bolalar ijodkorida mahorat bilan birga bolalarga nisbatan o'ta yaqinlik, onalarga xos bo'lgan mehr bo'lishi kerak. O'zini o'rab turgan muhitni, tashqi dunyoni bolalarcha ko'ra olish juda muhim. Bolalar jurnalisti kattalar matbuotida aytiladigan sahifa - sahifa gaplarni yarim yoki biror qog'ozda ifodalashga majbur. Mana shunda mahorat dunyoga keladi.

Bolalar nashrlari qaysi millat bolalari uchun xizmat qilmasin, ularning barida o'sha xalqning urf - odatlari, an'analari ufurib turadi. Sababi, bu nashrlar bolalarni mustaqil hayotga etaklovchi hayotiye ko'makchi bo'lishi kerak. Bolalar nashrlarining tili o'ziga xos. Unda yolg'on yashiq, aldov ketmaydi, zero bolalarni aldab ham bo'lmaydi. Bolajonlarning o'zi beg'ubor. Demak, ular uchun nashr qilinayotgan gazeta va jurnallarning tili, uslubi beg'ubor va sodda.

Bugun bolalar jurnalistikasi bolalar qalbini, dunyoqarashini tahlil eta boshlagani kelgusida bu sohada jiddiy ijobiy o'zgarishlar yuz berishidan darak bermoqda. Bu esa o'z navbatida boshlang'ich sinf o'quvchilarining intellektual hamda badiiy salohiyatini oshirishda OAV rolini yanada mustahkamlaydi.

Adabiyotlar:

1. Eshmurodova G.X.-1917-1941 yillarda Ozbekistonda bolalar yetimligini bartaraf etish muammolarining tadqiq etilishi. Ijtimoiy fanlar. Ilmiy, ijtimoiy va tarixiy fanlar jurnal. 2024 yil. 3-son. Qarshi Muhandislik-iqtisodiyot instituti. 15 bet

2. Eshmurodova G.X. Maktab-internatlarda bolalar rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari, 2-son, 2024, International journal of science,. Axborot texnologiyalari va menejment universiteti, <http://www.worldlyjournals.com/>, 18 bet

3. Eshmurodova G.X., Problems of Training Pedagogues and Personnel in Orphanages of Uzbekistan in 1917-1941, best journal of innovation in science, research and development , ISSN: 2835-3579. Volume:3 Issue:10 | 2024 . www.bjisrd.com. 242-247 bet

4. Eshmurodova G.X., 1917-1941-йилларда Ўзбекистон етимхоналарида педагог- кадрлар тайёрлаш муаммолари Impak faktor 9.9,. Kielce 2024, Miasto Przyszłości. <https://www.miastoprzyszlosci.com/>. ISSN-L:2544-980X . 1073-1078 BET

5. Eshmurodova G.X., Mehribonlik uylarida pedagogik muammolarning tadqiq etilishi, Қорақолпоғистон филиали “Муғаллим ҳам узликсиз билимлендириў” илмий методик журналининг 2024 йил № 5 сони, 15 бет

6. Eshmurodova G.X., Berdiyaro M. Methodology of Spiritual Education in Primary Education Published:., American Journal of Alternative Education. ISSN: 2997-3953 (Online) Vol. 1, No. 10, Dec 2024, Available online at: <https://scientificbulletin.com/index.php/AJAE>. 113-116 b

7. Eshmurodova G.X., Berdiyaro M. Spiritual Qualities of Primary School Students

Volume 02, Issue 12, 2024 ISSN (E): 2994-9521., Excellencia –international multi-disciplinary journal of education.. <https://multijournals.org/index.php/excellencia-imje/article/view/2877/3333>

8. Eshmurodova G.X., Berdiyaro M., Bobur ilmiy merosining yoshlar ma'naviyatini rivojlantirishdagi urni., Toshkent – 2025 O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti "Zahiriddin Muhammad Bobur harbiy jasorati va merosining yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashdagi ahamiyati" // Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materillari to'plami // I jild 161-164 bet.,

9. Eshmurodova G.X., Berdiyaro M. Pedagogical technique in teacher activity March 2025 Impact factor: 2024: 7.75 Journal of Applied Science and Social Science eISSN: 2229-3213 pISSN: 2229-3205 Volume 15 Issue 03, <https://www.internationaljournal.co.in/index.php/jasass/article/view/834> 653-657 bet.

10. Eshmurodova G.X., Didactic game lessons March 2025 Impact factor: 7.75 Journal of Applied Science and Social Science pISSN: 2229-3205 Volume 15 Issue. <https://www.internationaljournal.co.in/index.php/jasass/article/view/835> 658-662 bet

11. Eshmurodova G.X., Berdiyaro M. Ўқитувчилик - шарафли касб. March, 2025 journal of international scientific research Volume 2, Issue. Online ISSN: 3030-3508. <https://spaceknowlodge.com/index.php/JOISR/article/view/1376> 114-118 betlar

12. Eshmurodova G.X., Berdiyaro M. Pedagogic to skills leader advantages. March, 2025 journal of international scientific research . Online ISSN: 3030-3508 Volume <https://spaceknowlodge.com/index.php/JOISR/article/view/1375>. 107-114 betlar

13. Eshmurodova G.X., Berdiyaro M. Oliy ta'limda sirtqi ta'limning mazmuni, sifati: muammo va yechimlar., 2025 mart., Ta'lim, tarbiya va innovatsiyalar jurnali , IV son, <https://phoenixpublication.net/index.php/TTI/article/view/2915>. 142-146 bet

14. Eshmurodova G.X., Berdiyaro M., Maktabgacha ta'limni modernizasiyalash taraqqiyot omili sifatida., 2025-03-25, IZLANUVCHI ilmiy-metodik jurnal / IV-son. <https://phoenixpublication.net/index.php/Izlanuvchi/article/view/2913> 79-84 betlar

15. Eshmurodova G.X., Berdiyaro M. Oliy ta'limda muammoli ta'lim texnologiyalarining qo'llanilishi., YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI . Volume 2 Issue 6 21.03.2025 ISSN: 3030-3494. <https://phoenixpublication.net/index.php/TTVAL/article/view/2910>. 33-37 betlar

16. Eshmurodova G.X., Berdiyaro M., When using pedagogical communication– authoritarian, democratic and liberal styles appropriate application.,

Volume: Vol. 12 No. 03 (2025): Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research. <https://www.eijmr.org/index.php/eijmr/article/view/2765>. 228-233 betlar

17. Eshmurodova G.X., Berdiyarova M. The importance of reforms in improving the quality of education 2025-03-24 International multidisciplinary journal for research <https://www.ijmrd.in/index.php/imjrd/article/view/2792> 191-198 betlar

18. Eshmurodova G.X., Berdiyarova M. Raqamli texnologiyalarning tarixiy, falsafiy va psixologik tadqiqotlardagi oʻrni va ularni tahlil qilish Qarshi-2025 yil , 14 may

Oʻzbekiston respublikasi Oliy taʼlim, fan va innovatsiyalar vazirligi, Axborot texnologiyalari va menejment Universiteti, “Dehqonobod kaliy zavodi” AJ, “Raqamli transformatsiya sharoitida Sunʼiy intellektni rivojlantirish va zamonaviy matematikani oʻqitish muammolari va yechimlari” Respublika ilmiy-amaliy anjumani toʻplami II qism, 74-78 bet

19. Eshmurodova G.X., Axmedova O. T. Pedagogik texnologiya va metodlar, International journal of science xalqaro ilmiy jurnalining 4-soni (vol. 2 no. 2, 2025) , <https://worldlyjournals.com/index.php/ijs>, 99-105 bet